

правительственных экономических программ. Минимальным требованием к экономической безопасности здесь выступает не допущение перехода за эти границы качественных показателей безопасности, т.е. перехода в зону опасности.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бобылев С.Н., Макеенко П.А., «Индикаторы устойчивого развития России», 2001
2. Гаджиев Ш.Г. Азербайджан на пути к мировому сообществу: стратегия внешнеэкономического развития. Киев: Экспресс – об-ява, 2000, 504 с.
3. Глазьев С.Ю. Геноцид. Россия и новый мировой порядок. Стратегия экономического роста на пороге XXI века. М.:, 1997.

4. Глазьев, С. Ю. Основа обеспечения экономической безопасности страны - альтернативный реформаторский курс [Текст] / С. Глазьев // Российский экономический журнал. - 1997. - № 1. - С. 3-19.

5. Сенчагов, В. Экономическая безопасность России [Текст] / В. Сенчагов // ЭКО. - 2007. - № 5. - С. 2-29.

6. Экономическая безопасность. Производство – Финансы – Банки. Под ред. Акад. В.К. Сенчагова М.: ЗАО Финстатинформ, 1998. - 621 с.

7. Экономическая и национальная безопасность: Учебник / Под ред. Е.А. Олейникова. - М.: Издательство «Экзамен», 2004. - 768 с.

8. Илларионов, А. Критерии экономической безопасности [Текст] / А. Илларионов // Вопросы экономики. - 1998. - № 10.- С. 35-57.

Аннотация. В статье проанализированы пороговые значения индикаторов, а также выполнен анализ состояния внутреннего рынка и экономической безопасности. Выявлена динамика индикаторов экономической безопасности экономики Азербайджана за 1995-2010 гг. Интерпретированы уровень инфляции в Азербайджане и максимальные и минимальные уровни пороговых значений экономической безопасности для государств Южного Кавказа в графическом виде.

Ключевые слова: экономическая безопасность, пороговые значения индикаторов, внутренний рынок.

Summary. The paper analyzes the threshold indicators, and the analysis of the state of the internal market and economic security. The dynamics of indicators of economic security of Azerbaijani economy for 1995-2010. Interpreted inflation in Azerbaijan and the maximum and minimum levels of the thresholds of economic security for the South Caucasus in graphical form.

Keywords: economic security, the threshold values of the indicators, the domestic market.

Рецензент к.э.н., доцент АзГЭУ Махмудова И.М.

Эксперт редакционной коллегии к.э.н., доцент УкрГАЗТ Назаренко И.Л.

УДК 005.334:336.71

БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСНОВІ ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ

Дзеніс В. О., к.е.н., доцент (ХНЕУ)

Визначено головні питання безпеки банківської діяльності. Досліджені особливості управління ризиками задля безпеки діяльності банку. Запропоновані напрями зменшення ризикованості діяльності банків в Україні.

Ключові слова: безпека діяльності банків, банківські ризики, ризик-менеджмент банку.

Постановка проблеми. Стабільне функціонування банківської діяльності можливе тільки за умов забезпечення функціонування системи економічної безпеки банківських установ в Україні.

Банківська діяльність орієнтована на одержання прибутку, в процесі досягнення якого банку завжди потрібно враховувати можливі прояви ризиків. Тому необхідно вміти вірно виявляти та оцінювати фактори, які спричиняють виникнення ризиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та методологічні питання управління ризиками банківської діяльності привертають увагу

провідних науковців і практиків. Серед яких варто виділити наукові праці таких вчених як: Барановський О. І., Герасимович А. М., Міщенко В. І., Мороз А. М., Примостка Л. О. Роуз П. С., та інших [1-9].

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Проведений попередній аналіз теоретичних та емпіричних матеріалів дозволяє визначити широкий перелік питань стосовно виникнення та оцінювання ризиків, з якими стикаються банківські установи в процесі прийняття стратегічних для банку рішень, задля забезпечення безризикової діяльності.

Формування цілей статті. Метою статті є обґрунтування та комплексне дослідження системи безпеки банківської діяльності на основі оцінювання ризиків як підґрунтя її стійкого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування комплексного підходу до ризик-менеджменту дозволяє виділити декілька етапів процесу управління ризиками, першим з яких є виявлення факторів ризиків з використанням інтуїтивних способів та імовірнісних методів визначення [9]. На цьому етапі необхідно враховувати зміни як у внутрішньому, так і у зовнішньому середовищі діяльності банку та визначити можливість здійснення конкретної ризикової операції в існуючих умовах.

Наступним етапом аналізу ризиків є їх ідентифікація, яка спрямована на встановлення належності факторів ризику до певного виду банківської діяльності чи окремої банківської операції. Завершальним етапом ідентифікації є поділ ризиків на три групи: відомі ризики, передбачувані ризики та непередбачувані ризики. Ідентифікація ризиків дозволяє зробити їх якісний аналіз, який доцільно проводити за такими групами ризиків: фінансові, маркетингові, операційно-технологічні, ризики клієнтів, соціально-політичні, юридичні, специфічні.

Процес якісного аналізу ризиків охоплює визначення проблеми, формування управлінського завдання, виявлення зв'язку певної ризикованої ситуації з попередніми обставинами, прогнозування загроз та різних ускладнень, які можуть призвести до збитків, зіставлення ризикової ситуації з цілісним розвитком банківської установи та формування адекватної стратегії управління ризиками, та включає: аналіз та діагностика ситуації, обтяженої ризиком; визначення основних суперечностей, домінуючих тенденцій, ступеня керованості ситуації з боку банку; виявлення інтересів та ставлення до ризику основних учасників ситуації; відбір можливих методів та засобів досягнення поставлених цілей і завдань; формування управлінських цілей і завдань, які виникають перед банком у конкретній ситуації;

аналіз основних чинників, що впливають на прийняття рішень, розподіл їх на керовані та некеровані параметри ризику; генерування набору альтернативних варіантів розвитку ситуації; виявлення пріоритетів банку в кожному з варіантів розвитку ситуації; оцінювання згенерованих альтернативних варіантів розвитку ситуації; розробка відповідного способу дій або програми, яка є найкращою з погляду переведення обтяженої ризиком ситуації в більш сприятливу для банку [9].

Отже, пріоритетними до впровадження з позиції розкриття поставленої в статті мети є застосування методів оцінювання ризиків в банківській діяльності. В момент реалізації ризикованих операцій ступінь ризику вимірюється збитками та ймовірністю, з якою ці втрати можуть статися.

Формалізація процесу вимірювання та розрахунків здійснюється завдяки застосуванню методів оцінювання ризиків, які включають наступні компоненти: величина можливих втрат; ймовірність настання негативної події - визначається за допомогою об'єктивних (обчислення частоти з якою в минулому відбувалася подія) та суб'єктивних методів; тривалість періоду впливу ризику.

Найчастіше в банківській діяльності використовують такі методи оцінювання ризиків: експертний (може використовуватися в умовах дефіциту та відсутності інформації), рейтинговий (можливість добору коефіцієнтів з огляду на конкретну мету аналізу), фінансових коефіцієнтів (один з варіантів рейтингового методу, але шкалу оцінювання заздалегідь сформовано й вона складається з мінімуму значень ранжування) та статистичний (ґрунтується на аналізі коливань досліджуваного показника за певний відрізок часу).

В залежності від економічного змісту і ступеня відображення у показниках специфіки банківських ризиків, а також в залежності від застосованого для вимірювання величини фінансових ризиків банку методу, доцільно виокремити різні групи показників ризикованості (рис. 1).

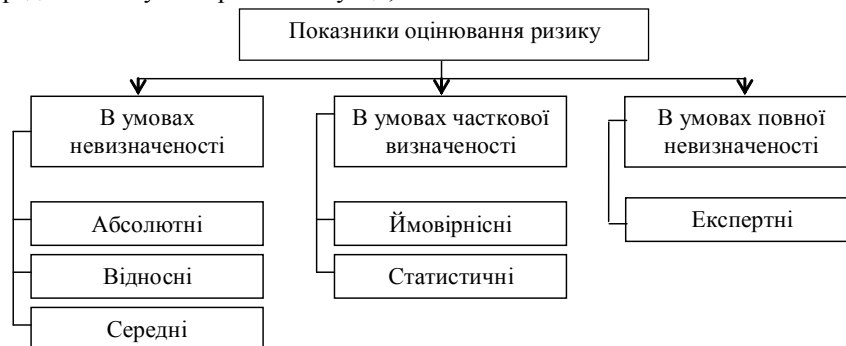

Рис.1 . Система показників оцінювання ризику

Треба зазначити, що менеджмент банку має можливість користатися значно ширшою інформаційною базою та застосовувати вдосконалені підходи до оцінювання різних видів ризику і прогнозування їх впливу на прибутковість банку [5].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, розглянута у статті система управління ризиками банківської діяльності та визначені методи їх оцінювання, свідчать про необхідність створення ефективної системи ризик-менеджменту з обов'язковим дослідженням економічної сутності ризику. Також доцільним є визначення складових елементів системи ризик-менеджменту, його інструментарію в розрізі загальної банківської системи управління ризиками. Отже, безпека банківської діяльності знаходиться в прямій залежності від застосування ефективної системи оцінювання ризиків.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні. – К. : КНЕУ, 2004. – 759 с.
2. Анализ банковской деятельности: учебник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеенко, И. М. Парасий-Вернугенко и др.; Под ред.

Герасимовича А. М. – К. : КНЕУ, 2004. – 559 с.

3. Міщенко В. І., Яценюк А. П., Коваленко В. В., Коренева О. Г. Банківський нагляд: Навчальний посібник. – Київ: Знання, 2004. – 406 с.

4. Мороз А. М. Банківські операції. Підручник. - К. : КНЕУ, 2008. - 608 с.

5. Примостка Л. О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції та моделі: Монографія. – К. : КНЕУ, 2002. – 316 с.

6. Примостка Л. О. Управління банківськими ризиками: навч. посіб. Л. О. Примостка, М. П. Чуб, Г. Т. Карчева; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. О. Примостки. – К. : КНЕУ, 2007. – 600 с.

7. Роуз П. С. Банковский менеджмент: Предоставление финансовых услуг : пер. с англ. / П. С. Роуз. – М. : Дело, 1999. – 768 с.

8. Смовженко Т. С., Тридід О. М., Вовк В. Я. Антикризове управління стратегічним розвитком банку: Монографія. – К. : УБС НБУ, 2008. – 432 с.

9. Банківські ризики: теорія та практика управління: Монографія / Л. О. Примостка, О. В. Лисенок, О. О. Чуб та ін. – К. : КНЕУ, 2008. – 456 с.

Аннотація. Определены основные вопросы безопасности банковской деятельности. Исследованы особенности управления рисками в целях безопасности деятельности банка. Предложены направления уменьшения рискованности деятельности банков в Украине.

Ключевые слова: безопасность деятельности банков, банковские риски, риск-менеджмент банка.

Summary. Identify key issues of security of banking activities. The features of risk management for security of the bank. Directions to reduce the riskiness of banks in Ukraine.

Keywords: safety of the banks, banking risks, the bank's risk management.

*Рецензент д.е.н., професор ХНЕУ Колодієв О.М.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Боровик Ю.Т.*

УДК 65.012.8

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Довбня С.Б., д.е.н., професор (НМА)

Запропоновано комплексний підхід до діагностики економічної безпеки підприємства, який передбачає оцінку поточної (фінансової) та перспективної її складових. Розроблено систему індикаторів оцінки фінансової безпеки підприємства. Визначено та охарактеризовано напрямки оцінки перспективної економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: економічна безпека, фінансова безпека, перспективна безпека, комплексна діагностика, платоспроможність, фінансова стійкість, потенціал.

Постановка проблеми та її зв'язок з науковими та практичними завданнями. Сучасні умови функціонування вітчизняних підприємств відзначаються такими характерними рисами як: жорстка конкуренція; підвищена мінливість зовнішнього середовища, збільшення кількості

підприємств, відносно яких ініційована процедура банкрутства, процеси глобалізації, що роблять вітчизняні підприємства уразливими до світової фінансової кризи. За таких обставин вітчизняні підприємства повинні приділяти велику увагу управлінню економічною безпекою та